

3. Výkonnost odvětví

Celkové oživené ekonomiky se v 1. čtvrtletí 2014 promítlo i do 2,2% meziročního růstu HPH, který byl nejvyšší za posledních 12 čtvrtletí

I v prvním čtvrtletí 2014 pokračovalo zrychlování tempa meziroční dynamiky hrubé přidané hodnoty (HPH) vytvořené ve všech odvětvích ekonomiky ČR. Postupné oživení v celé ekonomice se promítlo i do HPH, která meziročně reálně posílila o 2,2 % (v mezičtvrtletním vyjádření rostla již počtvrté v řadě). Nejvíce k tomu přispěl zpracovatelský průmysl (+4,6 %), který meziročně prudce ožil již v posledním loňském čtvrtletí (+4,0 %). Mírný meziroční růst přidané hodnoty byl ale v letošním 1. čtvrtletí patrný napříč všemi hlavními skupinami odvětví (vč. zemědělství), vyjma finančního sektoru, jehož výsledky srážela velmi vysoká srovnávací základna (za dva roky zde však HPH přidala 5 %, stagnaci v celé ekonomice a pouze jedno procentního růstu ve zpracovatelském průmyslu).

Růst HPH na počátku roku převyšoval dynamiku celkové zaměstnanosti i odpracované doby, které meziročně posílily především ve službách

Významné oživení dynamiky HPH se uskutečnilo v 1. čtvrtletí při skromnějším růstu zaměstnanosti (+0,5 %, sezónně očištěné, v pojetí národních účtů), které však již trvá dva roky. Meziročně se zvýšila i celková odpracovaná doba (+1,7 %) s vyšší dynamikou soustředěnou (podobně jako u zaměstnanosti) zejména do odvětví služeb (především v oblastech IT a nemovitostí či profesních, vědeckých, technických a administrativních činnostech). Díky dosavadnímu letošnímu vývoji se zastavil jedenáct čtvrtletí v řadě trvajících meziroční pokles HPH v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství, totéž platí i o stavebnictví (souběžným vlivem „nastartování“ větších zakázek a příznivých klimatických podmínek) a v úhrnu i o veřejných službách (kde se zastavil dlouhodobý pokles zaměstnanosti).

Průmyslová produkce navázala na vysokou meziroční dynamiku z konce loňského roku

Výkon průmyslu, měřený pomocí indexu produkce, pokračoval i v 1. čtvrtletí 2014 v tendencích započatých ve druhé polovině loňského roku. Oživení zahraniční poptávky, zpočátku zejména po dopravních prostředcích, se postupně přeneslo subdodavatelskými vztahy i na většinu ostatních zpracovatelských oborů, a to i v případě domácí poptávky. Průmyslová produkce (očištěná o kalendářní variace) udržela vysokou dynamiku z konce loňského roku, když v 1. čtvrtletí vzrostla o 6,2 %. V mezičtvrtletním vyjádření přidala 1,4 % (při mírném růstu odvětví trvajícím od počátku loňského roku). K letošnímu meziročnímu růstu téměř z poloviny přispěla výroba motorových vozidel (produkce v samotném odvětví byla meziročně o pětinu vyšší), necelou sedminou přidala výroba kovových konstrukcí i kovodělných výrobků a desetinou gumárenství a plastikářství. Dynamicky rostla i produkce v odvětvích silně exportně orientovaných, avšak váhově méně významných, tj. výroba počítačů, elektronických a optických přístrojů (o šestinu) či farmaceutický průmyslu (o desetinu). Produkci ostatních nekovových minerálních výrobků (+16 %) pomohla nejen nižší loňská srovnávací základna, ale i oživení zakázek ve stavebnictví.

K více než 6% růstu průmyslu v 1. čtvrtletí téměř z poloviny přispěla výroba motorových vozidel, sedminou výroba kovových konstrukcí a desetinou gumárenství a plastikářství

Meziroční růst průmyslové produkce se na počátku roku rozšířil téměř do všech oborů, menším oborům pomohla i nízká srovnávací základna (např. těžba a dobývání)

Meziroční růst průmyslové produkce zaznamenala v 1. čtvrtletí 2014 všechna zpracovatelská odvětví (před rokem pouze čtvrtina) vyjma některých menších oborů poznamenaných dlouhodobým poklesem zejména tuzemské poptávky (např. tiskárny vlivem útlumu výdajů na reklamní služby, dále výroba oděvů či nápojů). Vleký pokles se zastavil v těžbě a dobývání, když letošní produkce o 2 % přesáhla velmi nízkou základnu počátku loňského roku. Naopak v mírných poklesech (-4 %) pokračovala energetika, jejíž dynamika produkce za celým zpracovatelským průmyslem dlouhodobě zaostává. V úhrnu se o osminu zvýšila produkce odvětví orientovaných na investice (stroje, vozidla), o necelou desetinu u produkce pro dlouhodobou spotřebu, naopak produkce pro krátkodobou spotřebu (potravin, nápoje, tabák, oděvy) stagnuje.

Dynamický růst produkce průmyslových odvětví zaměřených na investice a stagnace produkce pro krátkodobou spotřebu

„Předkrizovou úroveň“ reálně překonala produkce stále jen ve třetině zpracovatelských oborů

Za poslední dva roky průmyslová produkce stagnovala, proti vrcholu konjunktury (1. čtvrtletí 2008) byla reálně nižší o 2 %. Letošní produkce překonala „předkrizovou“ úroveň ve třetině zpracovatelských oborů – v automobilovém průmyslu (o třetinu) a příbuzném oboru výroby elektrických zařízení (o čtvrtinu) či specializovaném farmaceutickém průmyslu (o sedminu). Naopak téměř o třetinu pod touto úrovní byla produkce v těžbě uhlí, výrobě oděvů či nápojů. V dlouhodobém útlumu se nachází i výroba ostatních nekovových minerálních výrobků (poznamenaná dozrávajícím dopady recese ve sklářském průmyslu a až do konce roku 2013 i v celém stavebnictví). Velmi pozvolné ožívání z hluboké recese je patrné i v nábytkářství.

Dynamický růst zahraniční poptávky se od automobilového průmyslu (léto 2013) postupně přesunul do většiny klíčových zpracovatelských odvětví (1. čtvrtletí 2014)	Důležitý obrat v poptávce po průmyslových výrobcích během roku 2013 dokumentuje významný růst nominální hodnoty zahraničních zakázek. Ta ve druhém pololetí vzrostla meziročně u motorových vozidel i ostatních dopravních prostředků (výroba železničních lokomotiv a vozového parku) o celou třetinu a dosáhla nejvyššího tempa za poslední dekádu. Na sklonku loňského roku, po téměř dvou letech, silně ožila i zahraniční poptávka po počítačích, elektronických a optických přístrojích (+29 %) a v následujícím čtvrtletí se dvojciferný meziroční růst zahraničních zakázek rozšířil téměř do všech nosných exportně orientovaných odvětví. Oproti 1. čtvrtletí 2013, kdy zahraniční zakázky stouply o 5 %, byl jejich letošní meziroční přírůstek skromnější. Dlouhodobě však stabilně roste zahraniční poptávka po strojích a zařízeních.
Meziroční růst hodnoty nových průmyslových zakázek z tuzemska zatím omezen jen na část odvětví	V 1. čtvrtletí 2014 vzrostly zahraniční průmyslové zakázky meziročně o pětinu, objednávky z tuzemska polovičním tempem. Růst tuzemských zakázek ale nebyl rozprostřen do všech odvětví stejně - vedle automobilového průmyslu (růst o čtvrtinu) se zvýšila poptávka již pouze u kovovýroby a výroby počítačů, elektronických a optických přístrojů (obě o pětinu) a výroby strojů. Jak je patrné z vývoje nominálních tržeb, je s výjimkou let 2006 a 2008 patrný dlouhodobý předstih dynamiky hodnoty nových zakázek ze zahraničí nad tuzemskými. V 1. čtvrtletí 2014 tržby z přímého vývozu zrychlily meziroční růst na +17 % (z loňských -4 %), zatímco domácí tržby jen o 3 % (po loňském šestiprocentním poklesu).
Dlouhodobý trend rychlejší dynamiky tržeb z přímého vývozu (oproti domácím) pokračoval	
Růst průmyslových zakázek pokračoval vysokou dynamikou i při zohlednění vyšší základny z loňského dubna	Hodnota všech průmyslových zakázek meziročně roste téměř dvojciferným tempem již deset měsíců v řadě (naposledy o 15 % i při vyšší základně loňského dubna). S vývojem zakázek souvisí i růst sezónně očištěného indikátoru důvěry v průmyslu, jakož i stabilní očekávání průmyslových podniků v případě temp výrobní činnosti a také zaměstnanosti
Obnovení meziročního růstu produkce stavebnictví po jedenácti čtvrtletích, především vlivem nízké srovnávací základny a příznivých klimatických podmínek	Podle dosavadních výsledků z produkčních statistik i kvalitativních údajů z konjunkturálních šetření v odvětvích se lze domnívat, že stavebnictví v ČR během loňského roku již narazilo na své dno. Ve 4. čtvrtletí 2013 vzrostla sezónně očištěná produkce mezičtvrtletně o 1,8 %, na počátku letošního roku o 2,5 %. Reálná hodnota stavební produkce zaznamenala za tři letošní měsíce první růst po 11 čtvrtletích, když meziročně přidala 8,3 %, a to díky váhově významnějšímu pozemnímu stavitelství (v inženýrském stavitelství fakticky stagnovala). Na růst stavební produkce mělo významný vliv teplotně i srážkově příznivé počasí a také nízká srovnávací základna minulého roku (kdy např. v pozemním stavitelství byla dosažená produkce reálně o více než dvě pětiny pod úrovní vrcholu konjunktury). Letošní výkon stavebnictví odpovídal reálně úrovni dosažené v 1. čtvrtletí 2002 a proti vrcholu konjunktury byl nižší o 41 % (pozemní stavitelství), resp. o 29 % (inženýrské stavitelství).
Současný růst stavebnictví by měl mít pevnější základy i s ohledem na dosavadní výsledky konjunkturálních šetření u stavebních podniků	Zároveň se nabízí jistá paralela s počátkem roku 2011, kdy stavební produkce také vybočila z řady dlouhodobých meziročních poklesů. Dělo se tak rovněž při výstupu ekonomiky z recese roku 2009 a při dočasném růstu zakázek v pozemním a zejména inženýrském stavitelství. Na rozdíl krátkého růstu v 1. čtvrtletí 2011 je současné oživení stavebnictví viditelně reflektováno v konjunkturálních průzkumech (meziměsíčně i meziročně zlepšenými indikátory důvěry), jakož i mírným růstem odpracované doby ve stavebnictví (v 1. čtvrtletí meziročně o 1,8 %).
Hodnota nově uzavřených stavebních zakázek rostla především vlivem extrémně nízké srovnávací základny, zčásti ji ale zřejmě pomohlo intenzivní čerpání prostředků z EU na rozvoj silniční a železniční sítě	Hodnota nově uzavřených zakázek (u podniků s 50 a více zaměstnanci) vzrostla v kontextu loňských historických minim za první tři letošní měsíce v celém stavebnictví meziročně o polovinu (v inženýrském stavitelství dokonce o dvě třetiny), i tak však byla jejich výše (34 mld. korun) třetí nejnižší od roku 2003. Nové zakázky však již o šestinu posílily (oproti „náročnější základně“) i na konci loňského roku. Dvě po sobě jdoucí čtvrtletí s meziročním růstem nových zakázek byly ve stavebnictví naposledy zaznamenány v průběhu roku 2010. I přesto však za šest let hodnota nových zakázek o více než třetinu poklesla, zejména vlivem pozemního stavitelství. Zastavil se však také propad průměrné velikosti nově uzavřené zakázky (ta v 1. čtvrtletí činila 4,0 mil. korun a byla meziročně bezmála o polovinu vyšší) i orientační hodnoty na jedno vydané stavební povolení.
Zastavení poklesu průměrné hodnoty nově uzavřené zakázky	
Zastavení poklesu celkové zásoby všech stavebních zakázek zásluhou objemu dosud nerealizovaných	Oživení nových zakázek se na konci 1. čtvrtletí 2014 odrazilo i v hodnotě veškerých stavebních zakázek (147 mld. korun), jež byla meziročně vyšší o desetinu (nejvyšší růst od konce roku 2008). Poprvé po osmnácti čtvrtletích poklesů se letos meziročně

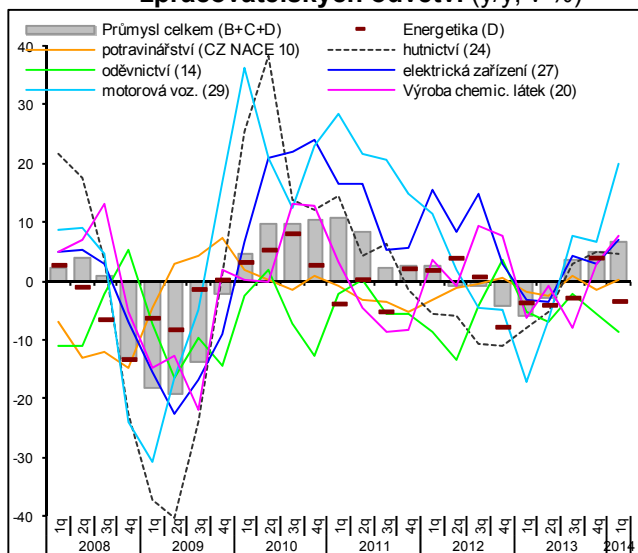
<p>veřejných zakázek</p> <p>Dynamický růst celkové zásoby stavebních zakázek ze zahraničí stačil v posledních dvou letech vykryt poklesy celkových stavů soukromých tuzemských zakázek</p>	<p>navýšila hodnota všech dosud nerealizovaných veřejných stavebních zakázek. Hodnota soukromých zakázek však o desetinu poklesla (za dva roky dokonce o čtvrtinu). Úbytek zásoby soukromých zakázek však byl v posledních dvou letech plně kompenzován dynamickým růstem dříve okrajových zahraničních zakázek (jejich podíl na celkové zásobě zakázek již dosáhl pětiny). Vlekly nedostatek větších stavebních zakázek si vybírá daň v podobě neustávající redukce pracovních míst. V 1. čtvrtletí přišlo stavebnictví téměř o dalších 13 tis. zaměstnaneckých pracovních míst. Za šest let nepřetržitých poklesů ztratilo stavebnictví ve fyzických osobách téměř 60 tis. zaměstnanců.</p>
<p>Mírný růst počtu zahájených bytů ovlivněn příznivými klimatickými podmínkami i extrémně nízkou srovnávací základnou především u bytových domů</p>	<p>Nasycenost trhu s byty intenzivnější výstavbou z let konjunktury v kombinaci s poklesem reálných příjmů domácností se odráží v současné nízké četnosti zahajované i dokončované výstavby. Počet zahájených bytů se sice proti historicky nízkým hodnotám z počátku loňského roku (např. u bytových domů odpovídaly situaci z poloviny 90. let) mírně zvýšil (+5 %), dosahoval však poloviční úrovně z období vrcholící konjunktury. Počet zahájených rodinných domů však klesal i na počátku roku 2014 a dosáhl nejnižší úrovně z 1. čtvrtletí od roku 2002. Obdobné tendence se s mírným odstupem promítají i četnosti dokončených bytů. Ta byla za první tři letošní měsíce o 7,5 % nižší (absolutně nejnižší z 1. čtvrtletí od roku 2004), mírně vyšší byly jen počty bytů v bytových domech (o 132). Čtyři z deseti dokončených bytů připadaly na Prahu a Středočeský kraj, v případě bytových domů dokonce tři čtvrtiny.</p>
<p>Pokračovala vysoká koncentrace bytové výstavby do Prahy a Středočeského kraje</p>	
<p>Mírný růst tržeb ve službách pokračoval, tři po sobě jdoucí meziroční přírůstky zaznamenány poprvé od počátku hluboké recese</p>	<p>Tržby ve vybraných službách¹ v úhrnu pokračovaly v mírném růstu započatém v polovině loňského roku. V 1. čtvrtletí meziročně reálně vzrostly o 1,8 %. Podobně jako loni, i na počátku roku 2014 rostly nejdynamičtěji tržby v dopravě a skladování (+5,8 %), především zásluhou skladování a vedlejších činností v dopravě (+10,2 %, tržby se zvyšovaly již deset čtvrtletí v řadě). Tři čtvrtletí po sobě signalizuje více než 5% růst i váhově nejvýznamnější pozemní a potrubní doprava. Pozitivní tendence v obou případech souvisí s postupným oživením ekonomiky a především zahraničního obchodu. Stabilně se daří i administrativním a podpůrným činnostem (naposledy +4,4 %), zejména pracovním agenturám (+15 %) rostoucím již 16 čtvrtletí v řadě a také zprostředkovatelským činnostem po telefonu či pořádání konferencí. Stoupá poptávka po pronájmu a operativním leasingu, bezpečnostních a pátracích činnostech. Tržby naopak dlouhodobě klesají cestovním agenturám a kancelářím (za šest let reálně oslabily o čtvrtinu) podobně jako v profesních, vědeckých a technických činnostech. Zde stoupá poptávka pouze po poradenství v oblasti řízení i vedení podniků a dlouhodobě též po průzkumu trhu a veřejného mínění. V těchto službách se sice v 1. čtvrtletí 2014 růst zastavil, za šest let ale tržby posílily o 30 %. Tržby na počátku roku ožily i v informačních a komunikačních činnostech (+3 %) především vlivem telekomunikací a po dlouhé době také vydavatelů. Zastavil se i diferencovaný vývoj v sektoru ubytování (+2 %), stravování a pohostinství (+1 %), když tržby v ubytování poprvé od počátku hluboké recese rostly rychleji v běžných cenách než ve stálých. Letošní tržby se v úhrnu za služby nacházely reálně o desetinu pod úrovní 1. čtvrtletí 2008. Tuto úroveň překonaly jen v dopravě a skladování, v informačních činnostech a IT a v některých administrativních a podpůrných činnostech (pracovní agentury).</p>
<p>Příznivé výsledky průmyslu posilovaly tržby ve skladování a pozemní dopravě, přetrvávající nejistoty na pracovním trhu „svědčily“ pracovním agenturám, růst příjezdů zahraničních hostů i segmentu ubytován</p>	
<p>Pokračoval dlouhodobý pokles u architektonických a inženýrských činností, reklamy či hudebním průmyslu</p>	
<p>Oživení soukromé spotřeby se promítá do silícího růstu maloobchodních tržeb, které meziročně rostou již od loňského léta...</p>	<p>Nerovnoměrný vývoj reálných tržeb v maloobchodu (vč. motoristického segmentu) přetrvával i na počátku roku 2014. Tržby v 1. čtvrtletí meziročně vzrostly (+6,7 %) a pokračovaly ve zlepšování dynamiky započaté loni (samotný meziroční růst je po očištění o kalendářní variace patrný nepřetržitě od července 2013). Vysoký růst v 1. čtvrtletí byl tažen zejména dynamickým motoristickým segmentem (+18 %), a to jak v případě obchodů, tak i údržby motorových vozidel, bez započtení tohoto segmentu by maloobchod rostl jen o 2,2 %. Významně přispěl i segment nepotravinářského zboží (+5,4 %), kde vyššímu objemu prodeje pomohly slevové strategie (u počítačových a komunikačních zařízení i u výrobků převážně pro domácnost). Naopak již jedenáct čtvrtletí v řadě mírně klesají reálné tržby u prodeje potravin (naposledy o 1,3 %) s mírně lepším postavením velkých nesespecializovaných prodejen s převahou potravin. Po pěti čtvrtletích vzrostly na počátku roku tržby u čerpacích stanic (+1,1 %).</p>
<p>...především vlivem motoristického segmentu a nepotravinářského zboží, avšak tržby prodeje potravin se v čtvrtletním pohledu k meziročním růstům stále nepropracovaly</p>	

¹ Nezahrnují odvětví obchodu, peněžnictví a pojišťovnictví, vědy a výzkumu a také veřejných služeb.

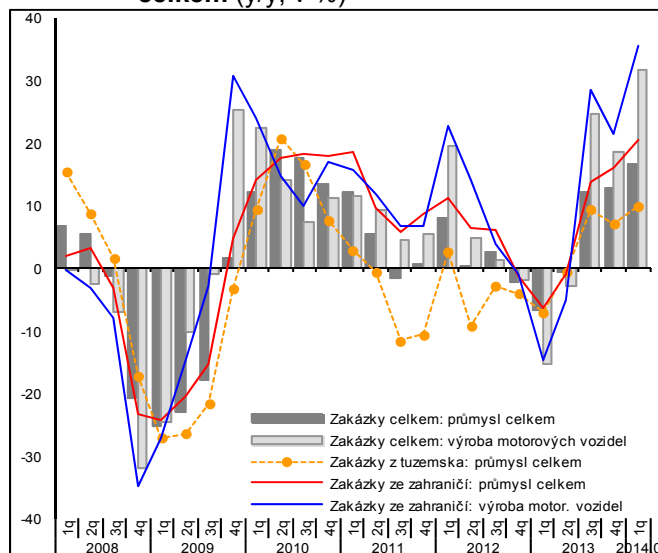
Přetrvává stále dynamicky rostoucí prodej přes internet a široké uplatnění slevových strategií

Pokračoval dynamický růst tržeb internetových prodejců, které i při vysokém loňském základu posílily o pětinu (za pět let se reálně zdvojnásobily, v běžných cenách ale vzrostly jen o polovinu). Slevové strategie dlouhodobě pomáhají i specializovaným prodejnám s nábytkem, elektrospotřebiči a elektronikou, železářským zbožím, které v 1. čtvrtletí 2014 meziročně reálně utrhly o desetinu více. Dařilo se i prodejcům oděvů, obuvi a koženého zboží (+7,7 %) i výrobkům pro kulturu a rekreaci. V jiných specializovaných prodejnách tržby na počátku roku stagnovaly (knihy, papírenské zboží) či mírně oslabily (farmaceutické, zdravotnické, kosmetické a drogistické zboží).

Graf č. 5 **Produkce v průmyslu a vybraných zpracovatelských odvětvích (y/y, v %)**

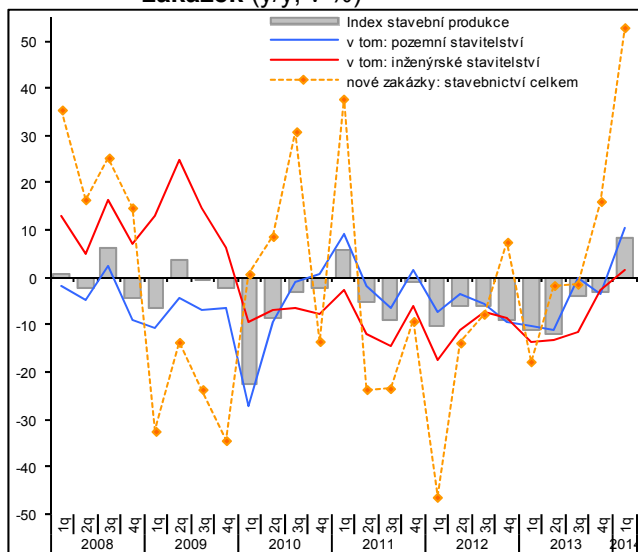

Graf č. 6 **Nové zakázky ve výrobě aut a v průmyslu celkem (y/y, v %)**

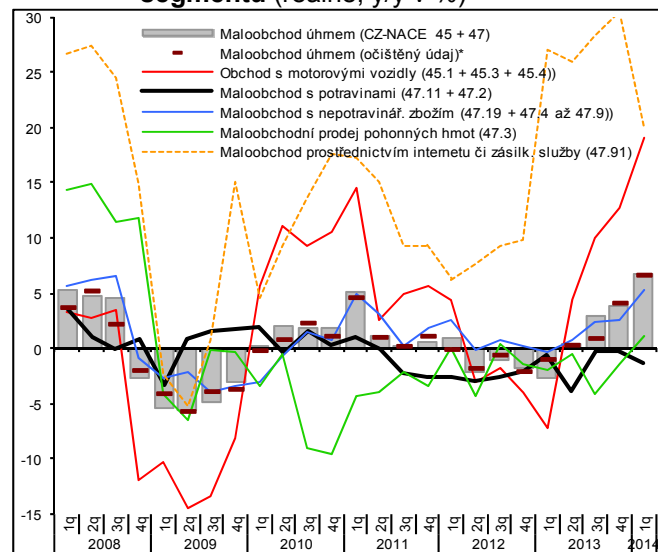

Pramen: ČSÚ

Graf č. 7 **Stavební produkce a hodnota nových zakázek (y/y, v %)**

Graf č. 8 **Tržby v maloobchodě vč. motoristického segmentu (reálně, y/y v %)**

* očistěný údaj o počet pracovních a kalendářních dní

Pramen: ČSÚ

